

KRUBBEMÖLLE VATTENKVARN

INTERVJU med Sture Lundberg, Hjälmäröd, utförd av svärsonen Bo Stenfeldt hösten 2010 på önskan av Albo Härads Hembygdsförening.

Sture Lundberg berättar att Krubbemölle var ett ganska förfallet objekt när Albo Härads Hembygdsförening tog över driften från Torups gods 1951, men med stor entusiasm, mycket arbete och med en pådrivande ordförande gjordes underverk och snart kunde alla se förbättringarna. Men det skulle dröja hela tjugo år innan man kunde provköra möllan. Då hade en av entusiasterna, Eric Fritiof, tyvärr gått bort. Han fick alltså inte vara med om invigningen.

Ända från starten och fram till 1981, i hela trettio år, var fjärdingsman Albin Wulff ordförande i det som kallades för hembygdsringen i Vitaby. Han basade då för ett arbetslag som gjorde ett jättejobb. All heder åt dessa män, och säkert även en del av deras kvinnor, som hjälpte till där det behövdes.

Den siste brukaren av jorden kring Krubbemölle var Karl Persson, som hade flyttat några år tidigare. Möllan hade inte varit i drift sedan många år före hans ankomst dit. Därför anade inte Karl P. att den skulle restaureras och fungera igen, och fyllde därför den grenen av mölleån som ledde vattnet in till kvarnhjulet med sten från åkrarna. På så sätt blev det en jämnare plats runt stugan, och sten var det sannerligen inte brist på. När det sedan blev aktuellt med att köra igång möllan igen, var man tvungen att plocka bort alla dessa stenar för att få vattnet att forsa in till kvarnhjulet. Då hade Karl flyttat och bodde vid stationen i Vitaby. Men han var fortfarande stark och det visste Wulff om. Därför engagerade man honom för att plocka upp och transportera bort all stenen igen. Han blev väldigt förvånad när han fick höra att han skulle få betalt för sitt arbete. Han sade att han aldrig fått betalt för sitt slit med sten tidigare.

Till ny ordförande efter Wulff valdes Sture Lundberg från Hjälmäröd. Fruktodlare, kommunpolitiker och nämndeman som också hade ett brinnande intresse för hembygden och för Krubbemölle.

Sture Lundberg som nu är 92 år, minns bra om en del saker han varit med om i hembygdsringen. Innan han själv blev vald till ordförande var han med om ett stort arbete på den gamla möllan. Några eldsjälur hjälptes åt att riva det gamla halmtaket, som hade gjort sitt, och var i stort sett förstört. De tog hand om all den förbrukade halmen, som ersattes med helt ny över hela taket. Vid täckningen med det nya materialet var det förstås proffs som arbetade. Men det blev en massa gammal halm som måste forslas bort.

Andra underhållsarbeten och renoveringar som gjordes på 80 - talet var till exempel dränering på framsidan och ett öppet dike för att avleda regnvatten. Vidare anlades en mycket större parkeringsplats för besökande.

Man arbetade länge med iordningsställande av rännan som leder vattnet till kvarnhjulet, och ett annat problem som var svårt att komma till rätta med var den "vagga" som samlar upp vattnet som behövs för att driva kvarnhjulet. Den har från och till varit i så dåligt skick att den inte fungerat alls.

Mycket arbete, men inte bara arbete. Sture Lundberg minns att under 80- och 90-talet anordnades varje år, strax före midsommar, en populär "sillafest". Det var när man

plockat upp årets nypotatis. Då var det många i ringen som var engagerade, kanske allra mest fruarna. Ofta koktes potatisen på den gamla svarta spisen och sillen var matjesfileér som blötlades en stund innan middagen för att bli mildare i smaken. Gräddfil och grovt bröd var andra tillbehör. De allra flesta av männen hade en liten flaska snaps med för att ytterligare höja stämningen. efteråt serverades jordgubbstårta med kaffe. Det var populära fester och stämningen var då på topp.

Vid en av dessa sillafester hände en gång ett litet missöde. En av deltagarna föll i kvarnrännan och kunde inte ta sig upp för egen maskin igen. Men det gick bra ändå. Det var en pojke som tillhörde en grannfamilj och som under lek och stoj råkade ramla i rännan. Men pappan kunde ganska lätt fiska upp honom igen, och då fortsatte festen. En av grannarna till möllan tog under många år hand om gräset på tomten och gav det till sina höns.

Vid ett tillfälle bestämdes att det skulle ordnas ålagille i stugan. Då var det en del grannar som var inbjudna, bland annat han som tog hand om gräset. Han hette Lovén, och där var också inspektor Fältman från Torup. De där båda herrarna, och en annan äldre man som hette Conrad Karlsson, berättade en hel del historier från forna dagar med anknytning till Krubbemölle. Det blev en festlig afton som alla som var där nog minns med tacksamhet.

Krubbemölle-dagen var, och är fortfarande en traditionell festdag varje år. En gång skulle "Göingeflickorna" svara för underhållningen där. Det blev komplikationer på så sätt att det blev så dåligt väder att man beslöt att flytta festligheterna till kyrksalen i Vitaby. Dessutom hade artisterna krockat på vägen till Vitaby. Det blev förstas förseningar, men programmet genomfördes ändå inför en ganska stor publik, men med lite omskakade artister.

En annan gång var det två äldre män som stod för underhållningen. Det var en f.d Vitaby-bo som hette Dahlkvist och en partner som var smed. Det var ett riktigt komikerpar som uppträdde med spel och sång, och dessutom med roligt mellansnack. Från Vitemölle kallades ett annat år en äldre man som hette Albert Andersson till Krubbemölle. Han var en riktig naturbegåvning och underhöll, helt utan manus, med gamla visor och historier med så kallad bondkomik.

Förutom allt detta minns Sture det löpande arbetet, såsom bekymmer med fuktskador och underhåll, men han tycker att det var en rolig tid, och han kände alla gånger ansvaret som ordförande. Ordförandeklubban lämnades över till Eric Johansson, Vitaby 1994.

Nov 2010, Bo Stenfeldt.